

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹਰਨਰੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2019 ਦਾ FAO-M ਨੰਬਰ 111

30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2019

A) ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955—S.13 (1) (ia)-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ—ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ—ਅਪੀਲ— ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ—ਉਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦਾ ਗਲਤ—ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸਹੀ—ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਭਾਵ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ 'ਤੇ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਤੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੯)

B) ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955—S.13 (1) (ia)-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ—ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ—ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸੈੱਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ/ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਇਸ ਲਈ, ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ, ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜੋ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੁਇਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਬਕਾਏ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ

ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

(ਪਰਾ 10)

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਹਰਨਰੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜੇ.

(1) ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਤਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 05.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ, ਅਰਥਾਤ ਪਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਤੱਥ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਲਕੋਹਲ ਲੋੜਾਂ; ਕਿ 14.06.2015 ਨੂੰ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 125 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।, 1955 (ਛੋਟੇ ਲਈ "ਐਕਟ")।

(3) ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(4) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

(5) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ

ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵੀਡੀਓ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 29.08.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 25.10.2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, 11.09.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਿਤੀ 29.08.2018 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ 3500/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਪੈਡੈਂਟ-ਲਾਈਟ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 87,500/- ਦੇ ਬਕਾਏ ਸਮੇਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 23.10.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

(6) ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ।

(7) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਬਕਾਇਆਂ ਸਮੇਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ/ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਪੈਡੈਂਟ-ਲਾਈਟ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭੋਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

(8) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਬਕਾਏ ਸਮੇਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਸਨੇ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ। **ਹੀਰਾਚੰਦ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਮਾਨਗਾਓਕਰ** ਬਨਾਮ **ਸੁਨੰਦਾ** 'ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1-ਏ)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਅੰਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ:-

“18. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1)(ਏ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਗਲਤ' ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਤਲਾਕ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਸਟ੍ਰੈਟ ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰਪਿਤ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 100 ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਆਹੁਤਾ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ 'ਗਲਤ' ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਲਾਕ. ਇੱਕ ਡਿਵਾਲਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 13 (1-ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(9) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਭਾਵ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ 'ਤੇ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(10) ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਸੋਂਦਾ ਹੈ, ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੁਇਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਬਕਾਏ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ, ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਤੋਂ ਬਾਹਰ।

(11) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।